POŠTARINA PLAĆENA U GOTOVU
CIJENA 3 DIN

OBITELJ

1931

ILUSTROVANI TJEDNIK **OBITELJ** IZLAZI SVAKE NEDJELJE

PRETPLATA NA 3 MJESECA DIN 30·—. ZA INOZEMSTVO 3 DOLARA GODIŠNJE. — PRETPLATA SE PLAĆA UNAPRIJED

POJEDINI BROJ STOJI DIN 3.—

UREDNIŠTVO I UPRAVA, ZAGREB, TRG KRALJA TOMISLAVA 21. — TELEFON. 54-17. — ČEKOVNI RAČUN POŠT. ŠTED. BR. 33.536

Slika na omotu ovoga broja: DJEVOJKA U STAROJ NARODNOJ NOŠNJI IZ OKOLICE ZAGREBA. Foto Ivo Kirin

SURADNJA I SURADNICI

UZ NAŠ NATJEČAJ „PIŠI KRATKO“

Naša je »Obitelj« list za sve obitelji u gradu i na selu. To znači, da mi želimo i nastojimo — koliko je samo moguće — da njegov sadržaj, njegovi članci, novele, pripovijesti itd. budu pristupačni svakome i zanimljivi za svakoga. Kako je svaki naš čitatelj jamačno zapazio, nastojimo prije svega, da list bude ŠTO RAZNOLIKIJI, što bogatiji sadržinom. Dakako da se to može postići samo na taj način, da nijedna od uvrštenih radnja ne bude preopširna. Kako bi na pr. bilo, kad bi u »Obitelji« izašao roman, jedna pripovijest, jedan članak... i ništa više? Mogli bi taj roman, ta pripovijest, taj članak da budu najljepši, najdotjeraniji — svejedno bi list izgledao blijed, prazan, nezanimljiv. Treba dakle da saradnici razumiju razlog, koji nas nuka na opomenu: »piši kratko«. PIŠI KRATKO, DA UZ TVOJ ČLANAK MOGU DOĆI I DRUGI, DA »OBITELJ« BUDE ŠTO PUNIJA, ŠTO ZANIMLJIVIJA.

Ali... nije dosta da se piše kratko. I najkraći sastavak može da bude nevaljao, nevrijedan za list. Nije svatko rođen za pisca. Saradnja mora da bude i VRIJEDNA. Obična je ljudska slabost, da čovjek svoju stvar smatra najboljom, najuspjelijom, najljepšom. Pa... hvala Bogu... za njega je možda uistinu najbolja. Ali AKO JE ZA NJEGA, NIJE ZA SVAKOGA. Mjerilo, po kome uredništvo prima suradnju, po kome priposlane članke uvrštava, mijenja ili baca u koš, nije lično mjerilo, nego široko, opće mjerilo. Ne ide nijedan rukopis u koš zato, jer uredništvo lično ne voli saradnika, nego samo zato, jer saradnja ne odgovara interesima i željama samih čitatelja. A kakvi su ti interesi i te želje, to će svakako uredništvo moći bolje da prosudi nego pojedinac saradnik. Uredništvo svaki dan dobiva dopise iz čitalačkih krugova, u kojima čitaoci iznose svoja mišljenja o listu i suradnji, o pojedinim rubrikama itd. Hoće li »Obitelj« da bude list za čitatelje, ona mora da se na ta mišljenja obazire.

Drugo važno pravilo za suradnika imalo bi da glasi: PIŠI STVARI, KOJE SU OD OPĆEG INTERESA, KOJE ZANIMAJU NAJŠIRE ČITALAČKE KRUGOVE. Kad je raspisan natječaj »Piši kratko«, dobilo je uredništvo oveći broj radnja, ali se nažalost moralo uvjeriti, da većina njih nije za štampu. Mnogi su saradnici taj natječaj shvatili ovako: »Napiši, što hoćeš...« Došli su rukopisi, u kojima se opisivala »tiha ljetna večer«, »osamljenost i tuga«, u kojima se učeno raspravljalo o nekim zamršenim pitanjima itd. Stvari, koje mogu biti za onoga, koji ih je napisao važne i vrijedne, ali koje čitaocima »Obitelj« ili ništa ne kažu ili većinu čitatelja uopće ne zanimaju. Uvjereni smo, da su mnogi od saradnika mogli napisati nešto bolje nego što su napisali za spomenuti natječaj. Trebalo je da se ne gube u maštanjima, nego da pišu STVARNO, ŽIVO, JEZGROVITO. Svijet je i život pun tema za pisca, ali te teme treba naći, proćutjeti i onda istom napisati. Natječaj »Piši kratko« produljen je do 1. prosinca. Držite se ovih uputa i pošaljite nešto!

MEĐU ČITATELJIMA I ČITATELJICAMA

PITANJA:

237. Institut Polutehnike. U Parizu postoji neki Institut Polutehnike, koji pismenim putem podučava svoje đake u slijedeće odsjeke: 1. Elektro-mašinski, sa kursom pomoćnika inžinjera. Po svršenim studijama, izdaje Institut odgovarajuće diplome. Molim Vas, da mi javite, kakvo odgovarajuće državno ili privatno namještenje može dobiti student, koji je dovršio taj kurs J. P.

238. Prehlada. Zimi se vrlo često prehladim. To me silno smeta i uzrujava. Molim čitatelje, da mi preporuče kakvo domaće sigurno sredstvo za čuvanje od prehlade i za liječenje prehlade, ako je već zadobijem. K. Z.

239. Bojadisanje odijela. U obitelji se često dogodi, da jednome ili drugome isplavi odijelo. Osjeti se potreba, da se odijelu dade druga boja. To mnoge domačice vrlo uspješno same kod kuće rade. Molim stoga jednu od njih, da bi me uputila detaljno u bojadisanje odijela na način, da to bojadisanje odijelu ništa ne škodi.

ODGOVORI:

231. Gospa od Cavtata. Umjetnička slika »Gospe od Cavtata« Vlaha Bukovca umnožena je u veličini 20×50 i to u bojama. Cijena joj je (nekih) 10 dinara. Dobije se u dubrovačkim knjižarama, a i drugdje. U koliko mi je poznato nije izašla u obliku razglednice. M. T. M.

235. Udaja. Najbolje upute i savjete u pitanju Vaše udaje za inovjerca dobit ćete od svakog katoličkog svećenika u Sarajevu. Čitateljica V. V., Sarajevo.

I VAMA I NAMA

je lakše, ako plaćate pretplatu unaprijed. Tko bi želio mjesečno po 10 Din (umjesto tromjesečno 30 Din), neka nam javi tu želju dopisnicom, da mu pošaljemo dovoljno poštanskih čekova u tu svrhu. Želimo i time izaći svojim pretplatnicima u susret, samo da postignemo što točnije uplaćivanje pretplate, koje je danas potrebnije nego ikada.

*Izdaje Konzorcij jeronimskih časopisa (predstavnik dr Josip Andrić). * Odgovorni urednik dr Josip Andrić, Zagreb, Trenkova 1.*

Za tiskaru odgovara V. Kirin, Zagreb, Deželićeva ulica 2.

Zaklada Tiskare Narodnih Novina u Zagrebu.

21821

BROJ 46 OBITELJ GOD III

U ZAGREBU 15 STUDENOGA 1931

IDEALNA ŽENA

LOTIŠKI NAPISAO JANIS PORUKS

Jedne smo večeri nas dvoje ostali u salonu duže od drugih. Ti drugi su bili: guvernanta i djeca. A mi smo bili: milostiva gospođa i ja, njen kućni učitelj.

Milostiva je bila udovica — nešto preko trideset godina, a meni je bilo dvadeset i četiri, ali radi moje naivnosti i nevinosti bilo je moguće, da me drže i mlađim.

Najstarije dijete milostive bila je djevojka Anica, zdravo, ljepušno dijete od petnaest godina. Anica je bila moj ideal cijele dane i noći. Nastojao sam pritajiti svoje osjećaje, jer sam se bojao, da bi to mogla milostiva opaziti te me otpustiti. Ali ona je to, kako sam se osvjedočio, prozrela prije nego li moji pouzdanici, to su bila dva sjajna dječaka, od kojih je jedan »zaplijenio« moju sliku, razumije se dakako, za sestru Anicu.

Jednom smo imali goste: milostiva je slavila svoj rođeni dan. Iza kave su se igrale razne igre. Jedna između tih igara bila je i ova: vođa je igre svakoga pitao, kakav mu je ideal. Kad je upitani opisao svoj ideal, rekao bi mu vođa igre: »Idi i nađi ga sebi!« A tko nije znao ideal naći, morao je dati zalog. Došao je tako red i na mene.

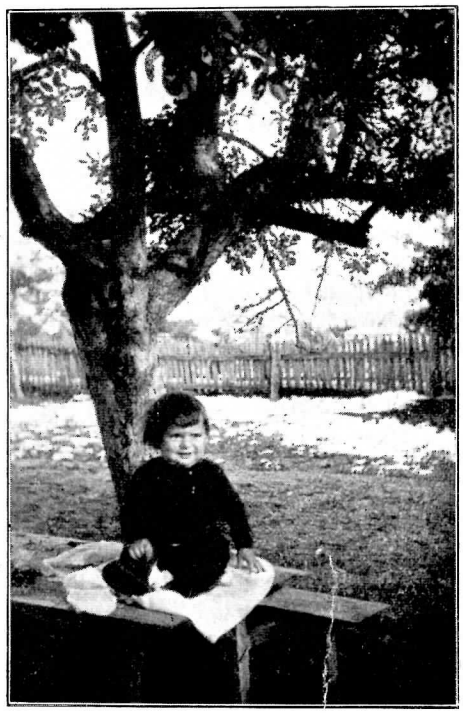

MALI RATKO IZ GLAMOČA
u dvorištu napadao prvi snijeg
Foto P. Grubišić

»Kakav je tvoj ideal?« upita me vođa igre, a to je ovajputa bilo žensko stvorenje.

Ja ću na to:

»Žena, koja nije prevejana, ali je ipak mudra.«

»Ne osjeća li se koja dama povrijeđena idealom domaćega gospodina učitelja?« javi se stari milostivin stric, koji je rado drugima mutio smijeh i kvario radost.

»Molim, nađite sebi svoj ideal!« glasila je zapovijed aranžerice.

Kao da me je grom ošinuo. Ogledavam se, osjećam, kako mi obrazi gore, i već sam htio dati zalog, no uto se — ne znam ni sam, kako se to desilo — poklonim milostivoj.

»Oh, dakle ja sam taj ideal?« reče milostiva, koja se također bila zarumenila, ali je te riječi ipak izgovorila mirno i odlučno, kao da govori s djecom. »Veoma vam zahvaljujem!«

Ali Anica je nekako čudno, da, skoro srdito pogledavala u mene. Drugi su me svi porugljivo gledali, kao da sam učinio veliku glupost.

Od tog je dana upravo tražila razgovor sa mnom. Što je istina, milostiva nije bila ljubiteljica spletaka ni kojekakvih brbljarija, nego je to bila mudra žena, koja je znala bistro, ispravno i dostojanstveno cijeniti sebe.

Jedne večeri Anica, kad je bila pročitala jednu pripovijest od nekoga slavnoga ruskoga pisca, reče:

»No, sad mogu opet otići. Laku noć!«

I otišla je. Ja bih joj bio tako rado pao pred noge, tako je bila divna, no ona se od onoga dana, otkako sam njenu gospođu majku proglasio svojim idealom, držala prema meni hladno i nepristupačno.

Te se večeri moja milostiva raspripovijedala o ženidbi. I stara se guvernanta bila oprostila i otišla. A milostiva je gledala u mene neobično ljubaznim, i ako se ne varam, zaljubljenim očima, tako da mi je i samomu postalo vruće. Ali što da se radi?

»Vi vrlo često spominjete moga pokojnoga muža,« govorila je milostiva tiho, ali što dalje to odvažnije, određenije, te su joj glas, oči i držanje poprimali sve nježniji izražaj.

I ja sam postao odvažniji te sam izrekao milostivoj riječ, kakvih domaći učitelj ne izgovara, to jest upitao sam je, kad je već bila započela govor o ženidbi:

»Milostiva gospođo, da li biste privoljeli dati vašu gospođicu kćerku, kad bih se usudio zamoliti za njezinu ruku, to jest, da li biste se, milostiva gospođo, mogli izdići iznad staleških predrasuda?«

(Nastavak na strani 733.)

M. KL. CRNČIĆ:
S MORA

Slike s izložbe M. K. Crnčića snimio Ivo Kirin

ČUVAJMO NAŠE STARINE

NAPISAO MARKO VUNIĆ

Sadašnje prosvjetno stanje jednoga naroda ne možemo pravo i potpuno upoznati, ako ne poznajemo i njegovu prošlost. Prošlost narodnu upoznajemo iz starih anala, kronika, knjiga i spomenika. U starim narodnim spomenicima odrazuje se mišljenje, uzgoj i umjetničko obrazovanje.

Stari naši spomenici nisu samo od važnosti za naučenjake, nego i za svakoga priprostoga čovjeka. Oni nam dižu narodni ponos i ljubav prema domaćoj grudi. Radi toga čuvanje tih spomenika ima i svoju uzgojnu vrijednost.

Što razumijevamo pod imenom »stari spomenici« ili »starine«? To su nesamo spomenici od kamena ili bronza, što ih vidimo po gradovima, nego i stari gradovi i kule, stare crkve s raznim natpisima, kamene ploče s natpisima, razni likovi iz kamena, bronza i željeza, vaze, novac, kipovi, slike, stare narodne nošnje, oružje itd. Često puta narod ne zna cijeniti vrijednost ovakvih starih spomenika te ih daje u bescijenje kakvom staretinaru. Mnogi ih iz neznanja razbiju ili unište. Spomenik može biti i kakva stara knjiga. U jednom primorskom mjestu slučajno sam naišao na vrlo vrijednu staru knjigu, u koju je seoski trgovac zamatao srđele!

Uništavanju starina krivo je neznanje i neupućenost, a ne divljaštvo. Pojedinac, dakako, ne može i ne mora znati vrijednost kojega starog spomenika. Zato je njegova dužnost da se priupita kod stručnjaka, koji će mu u tom biti uvijek na ruku, osobito, ako se radi o predmetu, koji ima veliku znanstvenu, povjesničku ili umjetničku vrijednost. Dobro je o tom obavijestiti najbliži muzej.

Mnogo zanimljivih povjesničkih i umjetničkih starina ili spomenika ima na starim grobljima, starim crkvicama, kulama, u općinskim, župnim i školskim arhivima. Sve to blago treba sačuvati potomstvu.

U mnogim našim kućama ima mnogo vrijednih stvari. To su stari satovi, dijelovi pokućstva, slike, dijelovi nošnje itd. To također treba čuvati, a smisao za čuvanje tih predmeta treba osobito razvijati kod omladine. Često iz nestašluka djeca uništavaju stare vrijedne predmete, pa ih o tome treba poučiti.

Budemo li svi redom pazili na to, da čuvamo naše stare spomenike i starinu uopće, onda ćemo zaista spasiti od propasti i sačuvati mnogo ostataka prošlosti, a ujedno ćemo zavoljeti i tu prošlost i ljude, koji su nam te spomenike ostavili.

O DUHANU

NAPISAO MARK TWAIN

Ljudi su, što se duhana tiče vrlo praznovjerni. Jedno od duhanskih praznovjerja sastoji se u tome, što neki ljudi misle, da postoje fini duhani, dok zapravo finih duhana nema. Jedini fini duhan na svijetu jest onaj, koji netko puši.

Drugo je praznovjerje u tome, što čovjek misli, da zna, kakvu vrst duhana puši. On zapravo nikad ne zna, što puši. On misli, da može ono, što smatra dobrom cigarom razlikovati od onoga, što smatra lošom cigarom, ali se vara. On to ne može. On sudi po marki, premda je uvjeren, da sudi po mirisu. Možete mu naturiti najočajniju krivotvorinu, ako je samo na njoj dobra marka; čovjek će je pušiti s najdivnijom radošću i ne će se ni najmanje buniti.

Dvadesetpetgodišnja djeca, koja imaju nekih sedam godina iskustva, hoće da mi pričaju, koja je cigara dobra a koja nije! Meni, koji nisam nikad učio pušiti, koji sam na svijet došao s cigarom u zubima i riječima: »Molim malo vatre!«

Nitko živ ne može meni da kaže, koja je to »za me najbolja« cigara. Tu sam ja jedini sudac. Ljudi, koji umišljaju, da nešto razumiju, tvrde, da ja pušim najlošije cigare na svijetu. Kad ti ljudi dolaze u moju kuću, nose svoje cigare u džepu. Ako im ja ponudim cigaru, uhvati ih smrtni strah. Počinju da lažu, da se izmotavaju. Čujte samo, što sve može da učini praznovjerje i zao glas o jednom poštenom čovjeku!

Jedne večeri trebalo se kod mene o večeri da sastane dvanaestak mojih prijatelja. Jedan je od njih bio isto tako glasovit po svojim skupocjenim i plemenitim cigarama kao ja po svojim jeftinim i paklenskim. Ja pridoh k njemu i u času, kad nitko nije u nas gledao, pozajmih od njega pune dvije pregršti cigara najfinije vrsti — cigara, koje su stajale 40 centi komad i kao znak svoj plemenitog koljena nosile crvenozlatne pojase. Ja uklonih pojase i metnuh cigare u jednu kutiju, koja je imala pečat moje najmilije marke — jedne marke, koju su svi moji prijatelji poznavali, i koje su se svi čuvali kao zarazne bolesti. Moji se prijatelji poslužiše tim cigarama nakon večere. Ja sam im ih bio ponudio, a oni su se s njima odlučno borili u nijemoj šutnji. Čim je naime paklenska marka iskrsnula i stala da kruži oko stola, nestalo je u čas svakog veselja. Moji su se prijatelji hrabro borili, ali nisu dugo izdržali. Ispričaše se i odmagliše jedan za drugim nepristojno jureći niza stepenice. Kad sam sutradan ujutro izašao da vidim rezultate, našao sam sve cigare pobacane po zemlji od kućnih do vrtnih vrata.

Može me netko upitati, poznam li ja sâm sigurno svoju vrst cigara? Dakako ... to se po sebi razumije ... izuzevši slučaj, da me netko drži za budalu te moju marku opaše oko druge vrsti. Jer i ja sam, naravno, čovjek kao i svi ostali te prepoznajem cigaru po marki, a ne po mirisu. Međutim »moja vrst« je jako neodređena i obuhvata vrlo široko područje. Meni je dobra skoro svaka cigara, koju nitko drugi ne će da puši, a loše su mi sve one cigare, koje drugi smatraju dobrima. Skoro svaka cigara ide mi u tek — osim Havane. Ljudi misle, da povređuju moje osjećaje ako dolaze k meni s pojasom za spasavanje — mislim: sa svojim cigarama u džepu, ali se varaju. Ja se služim istim mjerama opreznosti. Ako se upuštam u opasnost — to jest ako odlazim u kuće bogate gospode, gdje je sasvim razumljivo, da mi ponude stranu robu sa zlatnocrvenim pojasima, u kutijama od ružina drva, i mokrom spužvicom za gašenje — ja sam vrlo oprezan. To su, znate, one cigare, koje ostavljaju odvratan crn pepeo, nepravilno uzduž izgaraju i značajno zaudaraju. Tim cigarama čovjek uvijek ispeče prste, one su sve vruće i vruće, sve besramnije i sve nepodnošljivije zaudaraju, dok čovjek ne dospije do zadnjeg komadića, u kome ima nešto poštenog duhana. Ali gospodin, koji vam je cigaru ponudio, ne prestaje da je kuje u zvijezde i da priča, koliko ta prokleta stvarca stoji. Dà, u takvim opasnim slučajevima nosim ja uvijek svoje oružje za obranu — moju vlastitu marku (po 27 centi metrička centa) — i onda mogu da se nadam, da ću opet ugledati svoju obitelj u ovozemnom životu. Ja tobože pripalim crveno opasanu cigaru, ali to činim samo iz uljudnosti. Čim se velikodušni darovatelj okrenuo, već se njegova cigara nalazi u džepu za prosjake (ja naime poznam vrlo mnogo prosjaka), i ja sam već upalio svoju cigaru. Ako sada velikodušni darovatelj hvali svoju cigaru, hvalim je i ja. Zašto ne? Ali ako on kaže, da cigara stoji 45 centi po komadu, ja šutim, jer znam bolje, kako stvar stoji.

U Evropi se ja kao pušač vrlo dobro snalazim, jer na kontinentu se može svagdje naći cigara, koje u Newyorku ni najokorjeliji raznašač novina ne bi pušio. U Austriji ima nekoliko domaćih narodnih marki: Trabukos, Britanika, Viržinka, Portorico i Kuba. Viržinke su doista cigare nad cigarama, i čovjek mora da im se divi. Viržinka izgleda kao štakorji rep, ali neki ljudi misle, da ju je lakše pušiti nego štakorji rep. Kroz čitavu cigaru prolazi slamka. Da nema te slamke, mogao bi čovjek da je puši isto tako kao i čavao. Dapače ima ljudi, koji s početka vole da puše čavle. Ja međutim volim sve austrijske, francuske, švicarske, njemačke i talijanske cigare i nikad nisam nastojao da saznam, od čega su napravljene. To, uostalom, mislim, da nitko ne može znati.

Osim spomenutih cigara ima u Evropi jedna vrst duhana, koju ja jako cijenim. To je ona vrst, koju puše talijanski seljaci. Taj duhan je krupan, suh, crn i izgleda kao iskuhano čajevo lišće. Kad vatra padne na taj duhan, on počne da se širi, da se propinje u vis i iskače iz lule i konačno zapali pušaču kaput. Duhan je vrlo jeftin, ali su premije za osiguranje njegovih pušača vrlo visoke.

KRŠTENJE MOŠTA

NARODNI OBIČAJ O MARTINJU IZ OKOLICE ČAZME

Na Martinje 11. studenoga peče se za objed guska. Sastane se veselo društvo, koje domaćina razigra zdravicama staroga vinca. Istom kad se donesu pečeni kostanji, domaćina donese bocu mošta i preda ravnatelju stola, a on prebaci preko sebe plahtu mjesto kabanice i počne ovako:

»Ti, mošte, dolaziš pred naše lice da se krstiš. Jelde?«

Kum odgovora:

»Dolazim!«

»Kaži, ali ne laži, je li istina, da si opsjednut svakakvim nečistim duhovima? U tebi je pčela, osa i muha i mušica. Žaba i mrava, pauka i skakavaca, crvi i puževa i svakog drugog letećeg, gmizećeg, puzećeg gada i smrada. Zato su te strogo kaznili, da se očistiš. Bacili su te u škafe i brente. Mostalkom su te gnjavili, pak u bednje bacali. U njih su te mužeki nogami i dugim noktima kao vrag svoju mater gazili, drezgali i gnječili, ali to sve nije ništa koristilo. Morali su te još prešati, tiskati, da su ti sve kosti pucale, da je i krvavi pod iz tebe curio ... I još se nisi popravio, bacili su te u duboki lagav, ne bi li te tamnica popravila, a ti si u njem bučio i mumljao kao stari medved, i da te nisu čuvali dobri stražari, odavna bi već utekao. Kaži onda, mošte, je si li ipak već jednom došao k pameti? Jesi li odlučio, proći se vraga i gada i nečistoće? okani se nazuzdanog života, da postaneš vrijedan i dostojan svetog ovog obreda.«

Kum:

»Hoću!«

»Ti si svadljivica, jako naprsljiv i zločeste ćudi, ti nagoniš ljude na svadu i kavgu, po cestama i putevima valjaš ih, u grabe bacaš, lupaš im glave, na preljub ih nagoniš, na nemir i neslogu ih nagoniš i potičeš! Ti se i u želucu svađaš i iz njega napolje bježiš, te tako hodnike, pokućstvo i odijela okaljaš ... Čuješ, mošte, hoćeš li i nadalje takva pogrdna i bogumrska djela činiti? Kaži mi po istini, hoćeš li se toga maniti i okaniti?«

Kum:

»Hoću!«

»Mošte, mošte, ti živiš bludno i raskošno, koliko si puta snahe i djevojke u svoj stan primio, s njima se kriomice družio. Pomisli, da je takav život nepristojan, za onoga, koji je izabran, da nam predstavlja krv našega Spasitelja. Hoćeš li se dakle okaniti bludnog života?«

Kum:

»Hoću!«

Obvezuješ se dakle, da ćeš sada samo razigravati srca, zbijati šale, krijepiti tijela, useliti se u društva hrabrih junaka, tješiti žalosne, a proći se vraga i lukavštine?«

Kum:

»Hoću!«

»Hvalimo ti dakle, svemogući Bože i gospodine, što si naplatio dugotrajni trud naših vrijednih gospodara i što si blagoslovio djelo naših težaka, kopača i berača, prešača i spravljača i što si iz ovog nečistog i nemirnog nevjernika načinio čista krepka i mirna te poslušna sina. Molimo te ujedno, da ga nadahneš dobrim i čistim duhom, da mu ne naškodi više mamljenje prokletog zavodioca zdenca (bunara), nego da ostane čist i nevin i da se ne pokvari, već da bude jak i dobar i miran, kako su mu bili i predi njegovi, osim onoga djeda iz godine 1890., koji nikad nije pokazao veselog lica, nego se uvijek držao kiselo i odurno, kao da ga tvoje sveto sunce nikad obasjalo nije ... Usliši pobožno ovu molitvu, milostivi Bože, sada, tako vazda i u vijeke vjekova, amen ... Mošte, stupi naprijed, da te krstim ... Mošte, ja te krstim na vino. Evo ti soli, da od tebe nikoga glava ne boli; mir nek bude uvijek s tobom, amen. Da budeš uvijek pun duha i jakosti, amen. Efeta »otvori se« i putuj novim putem jer si kršten i smiješ se u svijet pokazati. Živio!!«

(Za natječaj narodnih običaja br. 55.)

GDJEGOD JE POTREBNA MASAŽA

BRZO POMAŽE

ALGA

Dobiva se u apotekama i drogerijama i svim boljim trgovinama **1 boca Din 16·—**

U SRTANJU I MAHNITANJU

NAPISAO NEDJELJKO SUBOTIĆ

Mladomu Jaši Baškiću izgori stranj i u njemu hambari puni žita, vina, ulja i drugog blaga Božjega. Petnaest se teških godinica radišni Jašo trapio i mučio, da podigne rasklimanu očevinu. Nije mu bilo dosta šest dana u sedmici. Bez mira i počinka radio je čak i u nedjelju i velike blagdane na sablazan svojih susjeda kao zadnji kmet i rob. Jašo je napokon vidio plod svoga truda, plod svoga znoja. Sve je oko njega stalo cvasti, sve je propjevalo na polju, u štali, u hambaru, u dubravi, u šumi. Ali Jašo Baškić, gospodar svih tih imanja, nije bio zadovoljan ni sretan. U sebi je ostao siromašniji nego ikad prije. Jašo Baškić nije više imao duše.

To jest: imao je i on dušu kao i svi drugi, ali je od nje rezuckao svaki dan po mrvicu, pa je dijelove svoje duše naravno svaki dan gubio i ulagao u svoj veliki, novo građeni obor, u onu veliku livadu blizu Lozice, u hambare do svoje kuće, u mlinicu na potoku, pa u kola i volove, u sve, što je gojio, obrađivao, gradio, pazio, branio i strastveno volio. Što je od te njegove duše još ostalo nakon toliko znoja, brige, prepiraka i borba sa svojim susjedima, nakon dugih parnica, glavobolje i onih velikih osnova za budućnost, koje je snovao baš za vrijeme svetih blagdana, onda, kad su njegovi bližnji mnogo sretniji od njega čuvali svoju dušu za... sebe?

Upravo ništa!

Naposljetku se Jašo nakon toliko grčevitih podviga i hrvanja razbolio. Škrtario na račun svoga zdravlja, pa se davio kukuruzom, slanim sardilama i suhim maslinama. Opasan čir u crijevu prikova Jaša uz krevet. Nekako oronuo, omatorio. Tri godine logom ležao. Liječnici, lijekovi, njega, dobra hrana, pa danguba... sve je to opet utamanilo Jašino bogatstvo. Kad je napokon ozdravio, odluči nov život, pa reče:

— Amo dušu! Petnaest sam se vražjih godina prebijao drvljem i kamenjem, da stečem blaga, a nijedan Božji blagdan nisam počinuo. Bio sam gori od zadnjeg prosjaka. Ne ću više tako! Hoću da dobijem svoju dušu natrag! Da, natrag! Natrag dušu iz svijeta, iz stvari, što su okolo mene! Ova duša pripada samo meni i mome Stvoritelju!...

Ima dosta Jaša oko nas! Rekao bih, da Jaša ima u nekim mjestima čak u većini. Zato su i oni kao nekoć Jašo bijedni, nemirni, nesretni.

To su budale, jer su prodali svoju dušu kao Juda u svašta; u dućan, obrt, skladište, časti, vinograd, šljivik, u iskvarenu ženu, čak u jednu lovačku pušku, u kino, psa, nogomet, šakanje, u mačku i drugo. Pa sada, kad su uložili komadiće svoje duše u taj raspadljivi i nestalni svijet kao neku svotu u štednu knjižicu, ostali su prazni i zato nesretni i nezadovoljni. Oni robuju svijetu oko sebe, a nijedan rob nije zadovoljan.

Neki su se od tih opametili kao Jašo, a neki hodaju naprijed stramputicom, pa završe poput mačke svoj život i izgube svoju dušu u vječnosti.

Takvi ludaci srtaju za blagom svaki dan sve to žešće, nemirnije. Od jutra do mraka, od proljeća do zime ne miruje njihova glavna misao: novac, blago i poslije užitak bez rada! Iskorišćuju svaku minutu, svaku priliku. Ne pita se, jesu li sredstva dopuštena, poštena, dosta je, da se dođe do novca.

U tome mahnitanju takvi misle, da su prvi mudraci, a troše ono, što je najplemenitije u njima: dušu! U galami današnjih gordih strojeva ne čuje se glas kršćanske duše. To je najveća nesreća za čovjeka.

Ko hoće da u današnjem metežu i borbi za koru kruha ostane čovjek na svome mjestu, da ne gubi ništa od svoje duše, treba da se drži reda u svome življenju. Valja da se mučimo i radimo, ali pošteno. Naša duša mora ostati u toj vrevi, u toj životnoj borbi čista, jaka i spokojna, pa makar naši poslovi svršili sa nekim neuspjehom. Ne smijemo postupati s našom dušom kao s nekom robinjicom, kao s uzorkom bez vrijednosti.

Čuvati za sebe dušu znači: u svim stvarima i prilikama života imamo tražiti najprije Boga i Njegov zakon, pa Njegovu sliku gledati i ljubiti u bližnjima, s kojima živimo.

IDEALNA ŽENA

Svršetak sa 727. strane.)

Pogledala je u me, kao da je htjela reći:

»A znaš li ti i sam, što govoriš?«

Prilično je dugo šutjela i čudno se smiješila držeći oči sklopljene.

»Zašto ne? Samo ako budete za to i materijalno osigurani!«!

»Ne mogu vam uistinu ni reći, kako mi je vaša poštovana kćerka mila, kako ju...«

Dalje nisam dospio. Milostiva ustane nastojeći zadržati izraz ljubaznosti i zaželi laku noć.

Dugo sam sjedio u salonu...

Ali od te večeri kao da me više ni mati ni kći nisu vidjeli. Bio sam radi toga sav nesretan te sam otkazao svoju službu i spremao se na odlazak. Pravo je čudo, da mi na dan odlaska nije srce iskočilo iz grudi. Opraštajući se poljubio sam milostivoj ruku.

»Niste htjeli postići svoj ideal!« šapnula je milostiva, da Anica ne bi čula. »Budite sretan!«

Kad sam davao ruku Anici, navriješe joj suze na oči.

»Nemojte otići!« šapnula je opet ona.

Ali ja sam brzo izašao, jer sam znao, da se tu ne da više učiniti.*

---

* U lotiškoj su književnosti dva najveća pisca Blaumanis i Poruksa. Od Blaumanisa izašla je jedna novela u najnovijem obiteljskom zabavnom kalendaru »Razgovoru ugodnom« za g. 1932., a sada evo donosima ovu novelu od Poruksa, da tako naši čitelji upoznadu bar u malom i glavne pisce tog malog sjevernog naroda.

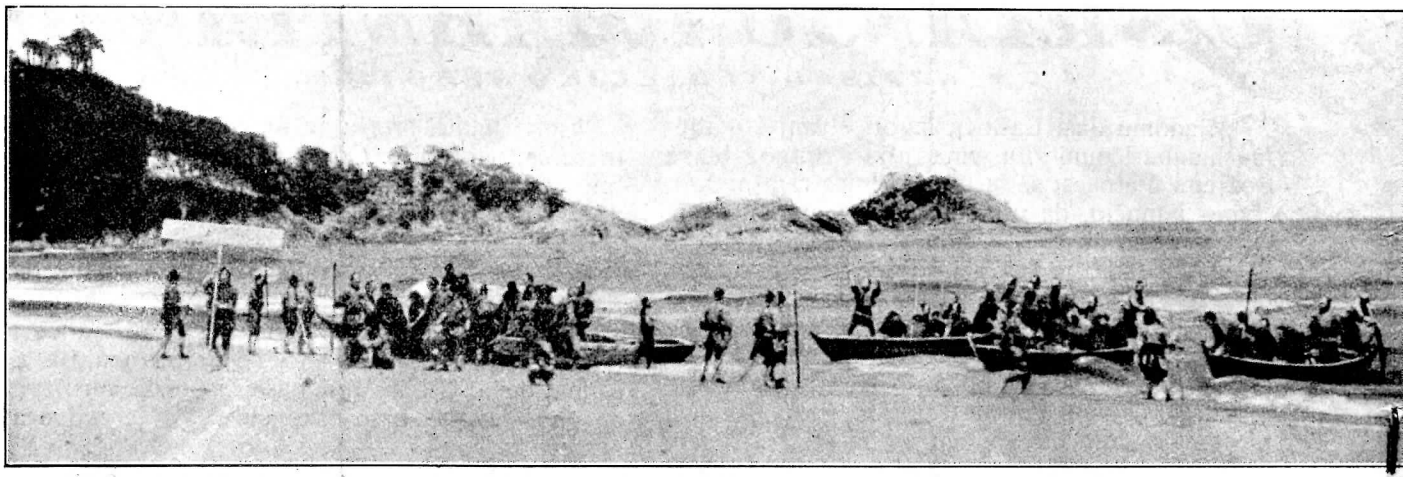

DOLAZAK OSUĐENIKA U NAGASAKI — PRED NJIMA NOSE PLOČU S OSUDOM

DVADESET I ŠEST JAPANSKIH MUČEN

JEDAN NADA SVE ZANIMIVI KULTURNI FILM IZ JAP

O Japanu se danas mnogo govori. Otkako je on god. 1904. pobijedio Rusiju, postao je velevlast, ali ujedno se otada govori o t. zv. žutoj opasnosti za Evropu, zavlada li on žutom rasom cijele Azije. Nedavno je došlo do vojničkog sukoba između Japana i Kine. Japan je zaposjeo dio Mandžurije. Cijeli svijet se prepao, da radi tog sukoba ne dođe do većih ratnih zapletaja na Istoku, pa kako bi tu bili pogođeni i interesi evropskih velikih vlasti i Amerike, a ruski boljševizam nastoji sva takva zaoštrenja iskoristiti u svrhe boljševiziranja, mogli bi takvi zapletaji dovesti i do nepredvidivih rezultata.

Tom prilikom će svakoga zanimati nešto čuti iz kulturnoga života Japanaca. I o tom se često piše. Ali rijetko se što čuje o tom, da u Japanu postoji i jedna posebna katolička tradicija, koja traje već preko tri stoljeća, te je dovela dotle, da na pr. Japan ima katoličko sveučilište, a mnogi ga katolički evropski narodi nemaju, a i to, da je vrhovni zapovjednik japanske mornarice katolik, zvuči čudno i gotovo nevjerojatno. No isto tako mora probuditi čuđenje i udivljenje, da Japan dobiva već i svoju vlastitu katoličku kinematografiju, o kojoj se kod mnogih evropskih katoličkih naroda ne smije ni govoriti. Baš na tu stvar želimo svratiti pažnju ovim prikazom japanskoga filma o 26 japanskih mučenika, iz kojega donosimo i ove slike.

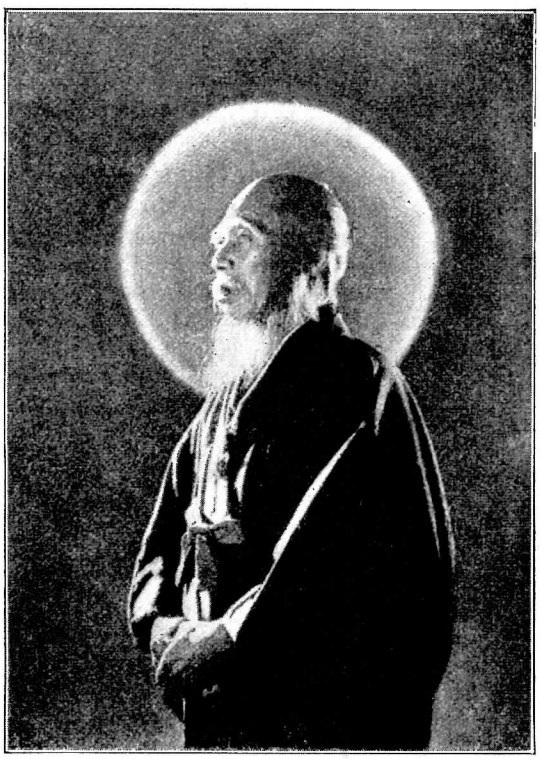

SVETI JAKOB KIZAEMON,
Japanski samurai (vitez), koji je raspet sa dvojicom drugova

Taj se film već dugo spremao i izrađivao, te je nedavno doživio svoju prvu izvedbu. Tko je u te dane prolazio najprometnijim ulicama glavnoga grada Tokija, tomu je morao upasti u oči naslov, koji je sa svih tokijskih kina sjao u reklamnim objavama osvijetljenima velikim sjajem električnih svjetala: »Dvadeset i šest mučenika Japana«.

Film je izrađen od velikoga japanskoga filmskoga poduzeća »Nikatsu-Kaiša«. Glumci su svi domaći Japanci. Dapače i uloge franjevaca preuzeli su Japanci. Prema mišljenju filmskih stručnjaka taj film spada među najbolja djela, koja je moderna kinematografija izradila. Glavna zasluga da je došlo do snimanja tog veličanstvenog filma ide g. Hirajamu, potomka starih katolika iz Nagasakija, koji su za vrijeme tristogodišnjeg progonstva lišeni svećenika i sv. sakramenata sačuvali svoju vjeru. Mnogim našim čitaocima ne će biti poznato, da je istom god. 1876. dozvoljeno u Japanu javno ispovijedanje katoličke vjere. Do tada se smatralo »zločinom« pripadati katoličkoj Crkvi. G. Hirajama kaže, da je glavni poticaj za snimanje ovog filma dobio od svog starog strica u Nagasaki-u, koji je za svojih mladih dana bio radi svog katoličkog uvjernja bačen u zatvor. Svoju zamisao o filmu, koji će prikazati smrt japanskih mučenika, povjerio g. Hirajama o. Heuversu, profesoru kat. sveučilišta u Tokiju, koji je napisao tekst za film i marljivo sudjelovao kod njegova snimanja.

Sadržaj filma je mučeništvo dvadeset i šestorice iz god. 1596. Mikado (japanski car) bio je u to doba izgubio skoro svu vlast u državi; pravi vladar bio je vojni diktator Hidejoši, čiji je dvor bio mnogo sjajniji nego dvor samoga cara. Hidejoši

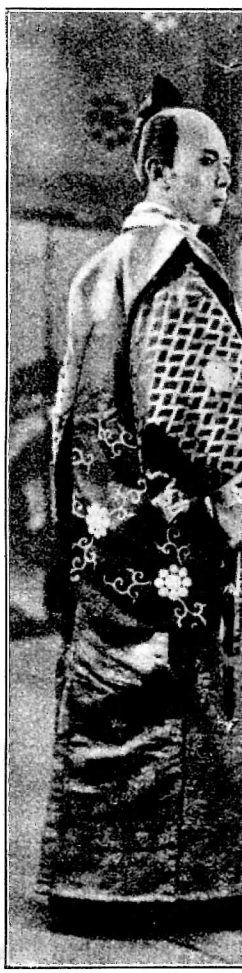

BIJES JAPA
kad je saznao,

IKA
PANA

je ispočetka naginjao kršćanstvu, ali je došavši na vlast postao odjednom njegov smrtni neprijatelj. Izdao je naredbu, kojom su se imali svi katolički misionari (u to doba su misionari u Japanu bili portugalski isusovci) protjerati iz zemlje. Misionari se ipak ne ukloniše iz Japana; povukoše se iz glavnog grada u unutrašnjost i nastaviše propovijedati Kristovo evanđelje.

God. 1593. dolaze u Japan prvi franjevački misionari. Bili su to španjolski franjevci, koje je doveo jedan poslanik s Filipina. — Dolaskom franjevaca počinje spomenuti film. — Hidejoši, istina, nije mogao da franjevcima kao poslanicima Španije uskrati pristup na dvor. On im je dapače poklonio mjesto za gradnju crkve, ali im je zabranio javno propovijedanje. Franjevci su kroz kratko vrijeme posagradili nekoliko crkava i pokrstili velik broj pogana, među njima i nekoliko japanskih odličnika. Ali njihov rad nije bio dugotrajan. Jednog dana došlo je do svađe među španjolskim mornarima i Japancima i španjolski mornari zaprijetiše se napadačima svojim carem »koji vlada polovicom svijeta«. Japanci se osjetiše uvriježenima u svom ponosu te Hidejoši, poglavito na nagovor bonca (japanskih poganskih svećenika) izda naredbu da se pohapse svi franjevci misionari. Upravo se u crkvi vršila služba Božja, kada provališe Hidejošijevi izaslanici i odvukoše redovnike u zatvor. Čim se pročula vijest o zatvaranju franjevaca, javiše se odjednom mnogobrojni pokršteni — bilo je među njima i djece — ispovijedajući javno svoju vjeru i tražeći da slijede u smrt svoje svećenike. Prizori, koji prikazuju djecu, koja hoće da žrtvuju svoj život za vjeru, najljepši su u čitavom filmu. Na kolima, u koje su upregnuti volovi, bili su misionari provezeni svim gradskim ulicama. Osuda je glasila: smrt na križu. Uz neizreciva mučenja bili su uapšenici odvedeni najprije u tamnicu u Osaki, gdje im se pridružiše tri japanska isusovca. Iz Osake su uhapšenici odvedeni u Nagasaki i tu je izvršena osuda: dvadeset i šest mučenika pribijeno je na križeve. Svi su umrli junački, pjevajući duhovne pjesme, psalme »Hvalite, djeco, gospodina« i »Tebe Boga hvalimo«. Konac filma prikazuje svečani čin, kojim su japanski mučenici proglašeni svetima. Svečani čin je obavljen u Rimu za vrijeme pape Pija IX. u bazilici sv. Petra. Da te konačne scene u filmu dobiju potpunu uvjerljivost, obratilo se je filmsko poduzeće »Nikatsu Kaiša« na talijansku vladu da ona dozvoli snimanje u Rimu, a na Vatikan za snimanje na njegovu teritoriju. Tako su i te posljednje scene, kao i scene ostalog filma bez upotrebe kulisa za krajolike snimljene na licu mjesta, čime ovo kinematografsko djelo dobiva mnogo veću vrijednost.

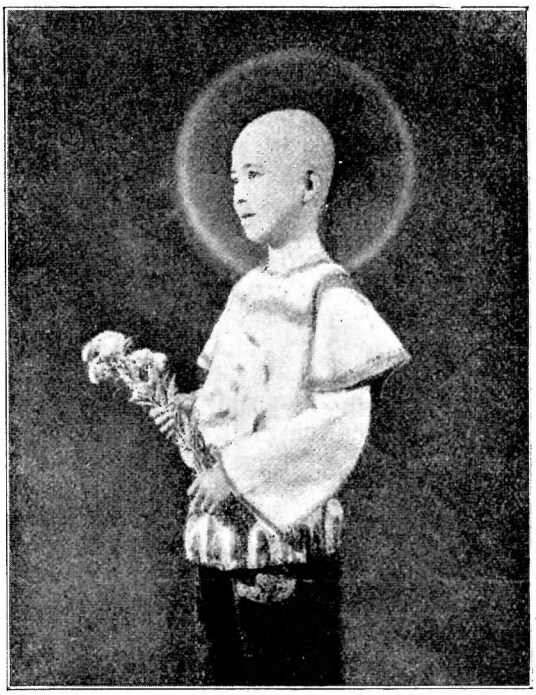

KINESKI MALI SV. ANTUN

Film će vjerojatno biti prerađen i za evropske zemlje. U filmu je savršeno ocrtan život starog Japana, a prekrasne snimke krajolika dočaravaju gledaocu svu ljepotu Otočnog Carstva. Katoličkog gledaoca zadivljuje ozbiljnost, kojim su se glumci — većinom pogani — uživjeli u uloge mučenika.

ANCA DAINUJO HOSIKAWA,
, da mu je žena primila kršćansku vjeru

PRIZOR IZ FILMA O JAPANSKIM MUČENICIMA
Mati i dijete ne dadu, da im oca svezanoga odvedu na muke za kršćanstvo

UKLETI PLOVCI

ČEŠKI NAPISAO JULIJE ZEYER
PREVEO MAKSO KUNTARIĆ

(NASTAVAK)

»Nipošto,« odvrati mlinar. »Znaj, da stojiš na pragu Varke. Sve na svijetu, ljudi i stvari, imadu duh i oblik. Postojati i pričinjati se, to je dvoje. Ljudi sude prema tomu, što se pričinja. No u ovom se mlinu premelje svako pričinjanje, svaka varka, svaka prijevara i svaka laž kako treba, a od svega onoga, što se pričinjalo, preostane samo ono, što uistini jest i uzima na se onda pravi svoj oblik. Sve, što živi na zemlji, sve, što se radi na zemlji, stvara, zgotavlja, uniđe jednoć na ova vrata u moj mlin i premljeveno izide onda na druga vrata na put, koji vodi do vage, gdje će se jednoć vagati. I ti i tvoji drugovi doći ćete opet, kad dođe vaše vrijeme, u moj mlin, vi i vaša djela. Idi i pamti to!«

Avetni se mlinar nasmijehne, ali je njegov osmijeh bio tako grozan, da su se Maeldun i njegovi drugovi tresli cijelim tijelom, premda su bili muževi veoma odvažni. Bez riječi i srca puna tjeskobe pošli su tihano opet na lađu i brzo su odmicali od obale. Gromovito klepetanje mlina varki ječalo je još dugo, dugo za njima u velike vode zapjenjene te ih napunjavalo mučnim mislima. Napokon je bila noć i sveta tišina, pa je već dolazilo do njihovih ušiju samo zapljuskivanje valova, koje ih je utješilo i smirilo.

Onda su plovili dalje.

U zoru trećega dana opazi Maeldun sjedeći kod krmila opet ostrvo, što izviruje iz bijelih para, pa se njegova korablja brzo primicala k obali. To se ostrvo pokazalo sada, ožareno jutarnjim svijetlom, sasvim ružičasto, ali je ipak bilo nešto neobjašnjivo žalosno u izgledu cijeloga kraja, pa se na veliko čudo Maelduna i njegovih drugova vidjelo, da svi ljudi, koji su hodali ili sjedili kod obale, tužno plaču, rukama lome i neprestance liju suze.

»Mora da je velika nesreća zadesila ovu zemlju,« reče Maeldun.

»Ostanite na lađi i samo neki od nas neka pođe na ostrvo i ispita, što znači taj plač i naricanje.«

Nakon dužega savjetovanja pošao je stariji sin kraljice, kod koje je bio Maeldun odrastao, na ostrvo i obećao, da će se brzo vratiti.

Cio su dan čekali, kad će se opet pojaviti njihov drug, ali su uzalud čekali. Napokon su ga vidjeli u gomili žalosnih, mahali mu i zvali ga, ali on im nije odgovorio, nije ih ni gledao, imao je na sebi također već crni plašt, kao oni ostali stanovnici ostrva te je kao i oni lomio rukama i plakao tužno i očajno.

Maeldun je zapovijedio sada dvojici od svojih drugova, da se iskrcaju na ostrvu i druga da silom privedu na lađu.

No samo što su se nogom dotakli zemlje, stali su sada i oni plakati i naricati te su se odvraćali od svojih drugova i nijesu se odazivali na njihovo mahanje i pozivanje, upravo tako kao sin kraljičin. Tada je Maeldunu počelo bivati vrlo teško, sada je bio siguran, da sav taj plač i naricanje imade nekakvu zaraznu moć, pa je rekao trojici od svojih drugova:

»Pođite sada vi na ostrvo i prinudite svoje drugove silom na povratak među nas. Ali imate da radite točno po mom savjetu. Ogrnite se u svoje plašteve tako, da vam uzduh toga ostrva ne prodre ni u usta ni u nos, ne gledajte ni na zemlju ni na nebo, uprite svoje oči samo u lica onih, koje hoćete prinuditi natrag na korablju, pa čim budete kod njih, uhvatite ih odmah čvrstom rukom i vucite ih svom silom u svoju lađicu, kada vam se budu otimali, pa se onda žurite što brže natrag, amo među nas.«

Izvršili su sve po njegovu savjetu i priveli svoje drugove natrag na lađu, premda su se ti svom silom otimali povratku. No sina su kraljičina morali ostaviti na ostrvu plača, jer se previše odaljio od obale u unutrašnjost zemlje. Žurio se stoga Maeldun bez njega u široko more, jer je zaraza plača bez zapreke prodirala opasno uzduhom u lađu, pa se bojao, da svu njegovu momčad i napokon njega samoga ne zahvati zaraza.

Kada se ostrvo u daljini izgubilo kao san iz glave onoga, koji se probudi, pristupi Maeldun onim ploviocima, koji su bili silom odvučeni iz društva jadnika, pa ih je pitao, zašto oni plaču.

Odgovorili su, sada već potpuno smireni ovako:

»Zalud nas pitaš, jer ne znamo, zašto smo lijevali suze, ali nam se činilo, da nema veće slasti od jauka i plača, pa nas je to jako i slijepo poticalo, da činimo ono, što smo vidjeli, da ostali čine.«

Maeldun je dugo razmišljao o onom, što je vidio i čuo, a lađa ga je s njegovim drugovima nosila brzo mirnim morem, povoljan je vjetar duvao u njezina jedra, i za nekoliko se sati pokazalo novo ostrvo na obzoru.

Bila je to ravnica uzdignuta ponešto nad površinom vode, činilo se, da je veoma rodna, trava se ondje talasala bujna i visoka, a lijepa su se stabla kao na pozdrav ploviocima nagibala. Vidjeli su mnoštvo ljudi, koji su izvodili različne zabavne igre, lica su njihova sjala od velike radosti, a uzduh se tresao od bezbrižnoga, srećnoga, glasnoga njihova smijeha, koji nije ni na časak prestajao. Maeldun i njegovi drugovi bacali su sada žrijeb, tko bi imao izići na obalu i proučiti ostrvo.

Osjećali su svi neku bezrazložnu veselost, pa kad je kocka pala na drugoga sina kraljice, kod koje je bio Maeldun odgojen, prasnuo je izždrijebani u dugotrajan smijeh, koji je sve više rastao, što se više u čamcu primičemo obali.

Čim je ondje pristao, poletio je k skupini stanovnika toga ostrva, odmah je stao s njima igrati igru, koju su oni baš izvodili, pa se smijao s njima iskreno i prijateljski, kao da ih poznaje od

rođenja. Smijeh je njegov ječao tako čudno, kad je dopro nad vodom Maeldunu na lađu, da je ovoga obuzelo neko strahovito osjećanje. Mahao je sinu kraljičinu, da se vrati k njemu, pozivali su on i njegovi drugovi, ali uzalud, da se prestane smijati i da napusti igru; nije mario sin kraljičin ni za migove, ni za prošnje, ni za stroge prijetnje.

»Ako je onaj plač na ostrvu, s kojega baš plovimo, kadšto gotovo smiješan,« reče Maeldun, »jer je bio bez razloga, taj je smijeh, tako isto bez razloga, upravo grozan! Čini dojam ludosti i prouzrokuje strah! Požurimo se odavle! Tko znade, ne će li nas zateći zaraza, ako se budemo dulje zadržavali! Tà na vašem licu već vidim neko trzanje živaca!«

»Bježˈmo odavle!« kliknuli su svi, silno prestravljeni te stali veslati, a vjetar im je pomagao, pa je lađa letjela kao ptica, a luđački je smijeh ječao dugo, dugo iza njih, dok se nijesu i najslabiji obrisi ostrva izgubil iu daljini, te se u tihom uzduhu nije već ništa moglo čuti osim dreke kakve divlje močvarice ptice. Ali je i ta dreka podsjećala na onaj strašni smijeh, pa se duševni mir putnicima po modroj pučini nije vratio prije nego je nastala noć, i zvijezde ozbiljno i sveto gledale u njih svojim svijetlim očima.

Tiho su žalili plovci nad drugom, kojega su morali ostaviti.

Ujutro su poslije plovidbe od nekoliko dana doplovili k ostrvu, koje ih je veoma iznenadilo svojom ljepotom. Činilo se da je pijesak na obali srebrn, i rosa na travi bila je kao kišica od bisera. Usred ucvatena gaja stajala je kristalna palača, oko koje je tekla providna, bistra voda, a kristalni se most dizao preko nje i vodio k vratima palače.

Kod samih je vrata visio mjedeni lanac spojen cijelim nizom srebrnih zvona i zvončića.

Radoznalo su se svi plovci zajedno približili i htjeli s Maeldunom na čelu prekoračiti most. Ali je bio tako klizak, da su odmah padali na lice, čim su na nj metnuli nogu. Zalud je bio sav njihov napor, potratili su cio dan na pokuse, a trud je njihov cio dan ostajao bez uspjeha. Već su se htjeli vratiti na počinak na lađu, kadno se otvore vrata kuće, a iz nje iziđe lijepa, visoka i mlada žena. Držala je u ruci zlatnu vjedricu, nacrpla je vode i htjela se opet vratiti, kadno se zaustavila upozorena pozivanjem stranih muževa. Nije ništa odgovorila na njihova pitanja, ali je izlila iz vjedrice vodu na most. Onda je povukla za zvončić, pa su sva zvona i zvončići zapjevali, zapjevali tako slatko, skladno, umirno, da su Maeldun i njegovi drugovi pomalo zapadali u san osjećajući neko blaženo, neodređeno čuvstvo.

Bilo je opet jutro, kad su se probudili. Tada su vidjeli, da je ona djevojka opet stajala pred vratima. Bila je još ljepša nego jučer, a odjeća je njezina zasljepljivala svojim sjajem. Dugačka, zlatna njezina kosa bila je propletena dijamantima i safirima navučenima na srebrne niti, plašt je njezin bio satkan od sunčanih zrakâ, a cipele kao da su joj bile napravljene od zvjezdica.

Maeldun i njegovi drugovi burno je pozdrave, a taj put im se ona nasmjehne i reče:

»Davno sam željela, da doplovite. Pozdravljam vas, dođite i uđite u moj dom.«

Navalili su na kristalni most, nije bio više tako klizak, jer se bistra voda, koju je jučer djevojka na nj izlila, promijenila u noći u pijesak, pa je stoga koračao Maeldun i njegovi drugovi bez zapreka sve do samih vrata palače. Unutrašnjost je kuće bila tako sjajna kao njezina spoljašnjost. Sjeli su na svilene jastuke, poredane oko zlatnih stolova, a djevojka je donijela veliku kristalnu zdjelu punu nečega, što se činilo da je med, zatim srebrni vrč pun bistre vode. Točila im i metala im jelo na tanjure, premda je uzimala jelo za sve iz jedne zdjele i svima natakala iz onoga jednoga vrča čistu vodu, ipak je svaki od muževa, na svoje veliko čudo, držao, da jede ono jelo, koje je najradije jeo, i da pije ono vino, koje je baš sebi zaželio. Budući da je svaki od njih glasno hvalio, što je jeo i pio, i jelo, koje je mislio da jede, također imenovao, bili su svi tomu čudu svijesni, i čuđenje je njihovo bilo tako veliko kao njihovo zadovoljstvo.

»Gdje smo i kako ti je ime?« upitao je napokon Maeldun.

»Na ostrvu Bogatstva se nalazite, a ja, gospodarica te zemlje, zovem se Obilatost«, i reče žena i iziđe iz sobe.

»Kakva je to sreća, što smo stigli k toj obali!« kliknuli su plovci. »Odavle više nikad ne ćemo poći. Maeldune, ti si naš vođ, tebi smo obećali poslušnost, ostat ćeš dakle i nadalje naš vođ, ali ovaj put pokori se našoj volji. Uzet ćeš za ženu gospodaricu ove zemlje, Obilatost, pa ćemo biti svi srećni u gaju Bogatstva.«

Zalud im je Maeldun objašnjavao, da nijesu zaplovili, da bi tražili bogatstvo, da ih čeka druga zadaća, zadaća izvršenja pravednosti, ostali su kod svoga, pa kad se kraljevska žena vratila u dvoranu, rekao je najstariji od Maeldunovih drugova oslovivši je ovako:

»Maeldun je velik junak, a ti, gospođo, neudata. Sklopi s njime brak, pa ćemo ostati s tobom i bit ćemo ti vjerno odani.«

Tada se nasmjehne žena zagonetno i odgovori:

»Mnogo i mnogo ljudi traži mene, željno i vatreno čezne za tim, da boravi sa mnom navijek. Ali ja ne obećavam nijednomu smrtniku, da ću ostati s njime i da ću ga zavazda učiniti gospodarom ovih polja.« Potom je opet izišla iz dvorane, i svi su se zadivili njezinim riječima. Tri su dana ostali u palači, neprestano častеći se i veoma zadovoljni pa su svaku večer navaljivali na ženu, da se odluči poći za Maelduna. Navečer trećega dana, kad su je gorljivije nego ikad nagovarali, reče:

»Sutra ćete ujutru dobiti odgovor jasan i stalan.«

(Nastavit će se.)

MODERNA KUHINJA

NAPISALA IVKA MARUŠIĆ

Kako je dvadeseti vijek izmijenio sve u kući i stanu prema novim životnim zahtjevima, tako su i kuhinje doživjele znatnih promjena. Prije nije kuhinja nikada bila dosta velika, da se u nju smjesti sve ono, što se domaćici činilo, da je važno i potrebno. Velika kuhinja bila je ponos domaćice. U njoj je uz golemi zidani štednjak sa pločicama, bio još golemiji ormar za suđe, krevet za služavku, kada za kupanje, škafovi za pranje rublja i t. d.

U današnje se vrijeme misli najviše na to, da se prišteđi što više vremena i rada. Mnoga je žena prisiljena danas da uz kućni posao ima još kakvo zvanje. Nije to možda iz kakve želje za emancipacijom, nego iz puke potrebe. Sigurno bi se svaka žena, uz vrlo rijetke iznimke, odmah sporazumjela s time, da se brine samo za dom i za kuću. Ali danas su prilike takve, da to mnogima nije moguće. Zato nam ne koristi samo žaliti za dobrim i lijepim starim vremenima, kad su žene držale tri ugla kuće, nego treba da često puta pomažu održati i četvrti ugao. U današnjim prilikama mora biti kuća tako uređena, da se sa što manje vremena i rada može voditi uredno kućanstvo.

Mi smo međutim opazili, da svaki dan učinimo na kilometre nepotrebnog hoda, samo zato, jer je uređaj kuhinje tako nespretan, a predmeti nisu poredani logično prema svrsi i redu, kojim nam služe.

Zato kuhinje u novim stanovima zapremaju što manje prostora. Razlog je tome i taj, što se danas uopće mora štediti na prostoru, ali i taj da se stvari ne rade veće nego što je potrebno za onaj posao, kojemu služe. I tako otpadaju svi oni kutovi i uglovi, koji su u starim kuhinjama lako postali leglo svakakvih gamadi.

Stare su kuhinje više puta zapremale 16 do 18 kvadratnih metara, a za nove je dosta 6 do 7. Zanimivo je, da nacrte za ove moderne i praktične kuhinje nije izradio muškarac, nego žena, arhitekt Greta Lihocki. Ona je prije više godina izgradila u svome rodnom gradu Beču nekoliko takvih kuhinja, a zatim je Frankfurt na Maini, koji u izgradnji modernih kuća i stanova stoji na čelu Evrope, prihvatio njezine nacrte i od god. 1926. izgradio već na stotine stanova po njezinim nacrtima.

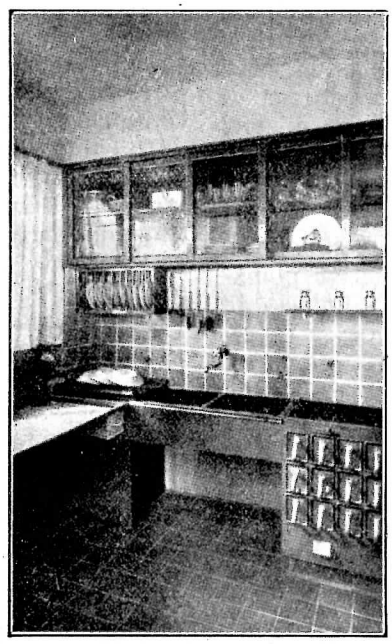

UGAO MODERNE KUHINJE
ugao za pranje suđa

Uzor za izgradnju kuhinje bila je gđi Lihockoj kuhinja u vagonskoj restauraciji, koja ima veličinu 1.97×1.83 metara i u kojoj se može kuhati ručak od 5 jela za 80 osoba. Zato se punim pravom gđa. Lihocki pita: »Zašto moramo mi imati dvostruko veliki prostor za deseti dio posla«. Njezine kuhinje imaju 6½ m² i posve su dosta velike za kuhanje i pranje suđa. Nad štednjakom je postavljena ventilacija, koja odstranjuje paru i mirise, koji se razvijaju kod kuhanja. Kuhinja je spojena sa radnom sobom širokih staklenih vrata tako, da domaćica može iz kuhinje ujedno nadzirati djecu.

Ta kuhinja ima sve uređaje, koji su potrebni u normalnom kućanstvu: ormar za suđe, spremište za živež sa 18 ladica od aluminiuma, stol sa žlijebom za otpatke, dasku, na kojoj se cijedi suđe, ormar za hranu, dvije zdjele za hranu, dvije zdjele za pranje suđa sa izolacijom od asbesta, dasku za glačanje rublja, koja je pričvršćena o zid, štednjak sa pločom, na koju se uklone nepotrebne posude, ladice za brašno i sol pokraj štednjaka, 10 običnih ladica, pomičnu lampu i stolac na šaraf za podizanje. Svi su predmeti postavljeni tamo, gdje ih najviše trebamo. Tako ormar za lonce stoji pokraj štednjaka, ladica za noževe kraj stola i t. d. Zdjele za pranje suđa tako su udešene, da se suđe uzima s lijeve strane i opet odlaže na istu stranu. Svaki nepotrebni korak i suvišna kretnja time su uštеđeni. Mnogo koraka uštedi bijelo emajlirani žlijeb za otpatke, koji je umetnut u stol s desne strane.

Slične nacrte za kuhinju kao gđa Lihocki učinio je i arhitekt Antun Brenner iz Beča za kuće sa uzidanim namještajem. Nakon višegodišnjeg iskustva možemo reći, da su se novi tipovi udomili i da su domaćice ne samo zadovoljne, nego upravo oduševljene.

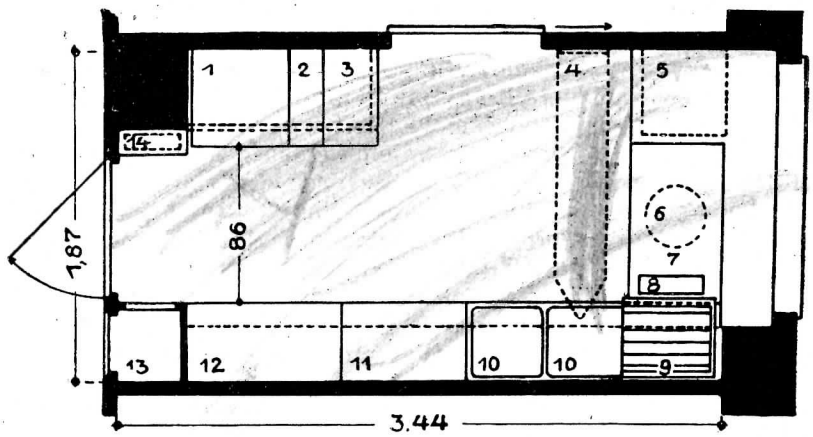

NACRT ZA KUHINJU OD GĐE LIHOCKI

1. Štednjak. — 2. i 3. ploče za uklanjanje posuđa — 4. pomična daska za glačanje rublja — 5. ormar za jelo — 6. stolac na šaraf za dizanje i spuštanje — 7. radni stol — 8. žlijeb za otpatke 10. — zdjele za pranje suđa — 11. spremište za živež — 12. ormar za lonce — 13. ormar za metle — 14. uređaj za grijanje kuhinje, jer štednjak na plin ne grije prostorije.

K U H I N J A

Juha od mrkve. Koliko ima osoba kod stola, toliko mrkava očisti i nareži na sitne rezance, pa kuhaj u posoljenoj vodi, dok mrkva ne postane meka. Zatim načini zapršku, uspi u nju juhu i mrkvu, pa dodaj dva-tri kuhana, hladna oguljena krumpira. Kad juha tako prokuha, posoli se po volji, zakuha se rezancima ili trgancima, kuha se još sedam minuta, pa se nosi na stol.

Meso na luku. Pirjani tri glavice narezanoga luka, dok lijepo ne požuti, pa nalij zatim malo hladne vode, metni u to narezanoga i posoljenoga mesa i pusti da se pirjani. Kad je meso postalo mekano, napraši ga brašnom, prilij malo vode ili juhe i popapri paprikom ili biberom. Na koncu dodaj malo kiseloga vrhnja. Ponudi ga na zdjeli, na kojoj se obloži ili krumpirom ili rezancima ili okrugljicama.

Pečeni krumpir s hrenovkama i salatom. Kuhaj krumpir u ljuski, pa pusti da se ohladi. Zatim ga oguli i nareži na tanke nareske, koje posoli i peci u masti, dok ne požute. Onda dodaj u to hrenovke narezane također na nareske, zalij sve rastučenim jajetom i pusti, da se još kratko vrijeme peče. Čim je gotovo, nosi na stol i ponudi sa salatom. To je vrlo dobra večera. S. A.

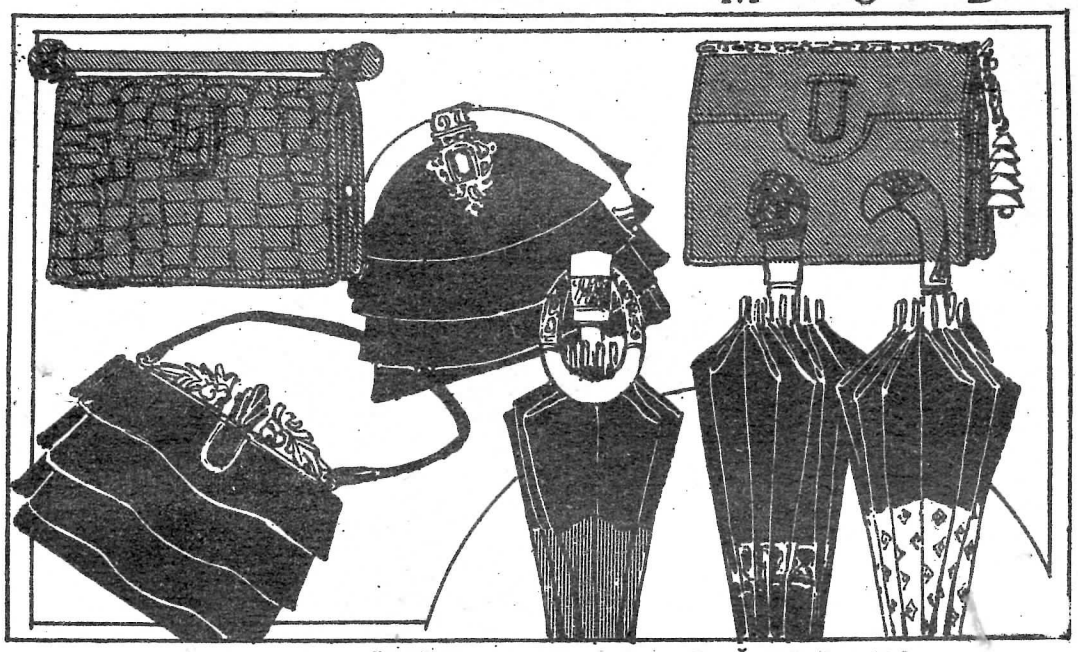

MODERNE RUČNE TORBICE I KIŠOBRANI

NJEGA KOSE

Kosu treba njegovati već od najranijega djetinjstva. Kod djece se njega sastoji samo u što češćem pranju glave. Ne smiju se upotrebljavati prosti i oštri sapuni, jer to škodi boji, a prouzrokuju i cijepanje kose na krajevima. Kod djece, koja nose duge kose, ne smiju kose biti spletene u čvrste pletenice, ali od svega su najškodljivije škare za kovrčanje, kojima mnoge tašte i nerazumne majke uništavaju kosu jadnim malim djevojčicama.

Više ima kose, koja je po naravi premasna, nego presuha, zato se moraju oprezno upotrebljavati kojekakva masna sredstva za mazanje glave. Suha kosa nije doduše tako mekana i sjajna kao masna, ali je utvrđeno da je otpornija. Previše masna kosa počinje rano ispadati.

Premasnu kosu treba češće prati dobrim mekanim sapunom, a presuhu katkada namazati kakvom pomadom. Za djecu je najbolja pomada, koju možemo sami prirediti, ako lanolinu dodamo nekoliko kapljica kadig ulja. S tom pomadom dobro nataremo prstima kožu, a ne kose, zatim kefamo kosu mekom kefom, koja mora biti uvijek čista.

Prhuti na glavi su ne samo neestetska pojava, nego znak da je kosa ili premasna ili presuha, a tada obično i ispada kosa. Zato treba ispitati, koji od ovih dvaju razloga stoji. To ćemo učiniti tako, ako nekoliko prhuta stavimo na fini tanki papir, pa ako ostavljaju masne tragove, znak je, da je kosa premasna. Ako to dulje potraje, treba pitati liječnika za savjet. Kad se prhuti pojave u manjoj mjeri, treba glavu prati crnim katranovim sapunom (Teerseife).

Veliku pažnju treba posvećivati pranju kose. Ne može se za sve jednako reći, kako često treba prati glavu, jer to ovisi o pojedinoj vrsti kose. Voda ne smije biti previše topla. Najbolja je mekana kišnica, a ako nje nemamo, onda treba bunarsku vodu umekšati tako, da je dugo kuhamo i onda ohladimo ili da joj dodamo nešto toaletnog boraksa. Kosu peremo onda dobrim šamponom i dugo ispiramo u mlakoj vodi. Svaka voda za ispiranje mora biti hladnija, jer kad bismo u toploj vodi ispirali, mogli bi se lako nahladiti, pogotovo u zimi. Kad je kosa skoro suha, začešljamo je u onaj položaj kako nosimo frizuru i pustimo, da se potpuno osuši. To nam olakoćuje kasnije češljanje.

Duge kose treba prije spavanja dobro okefati i splesti u mekane pletenice. Nikada se ne smije spavati sa raspletenim kosama ili sa smotanima u frizuru.

Češljevi i kefe za kosu moraju uvijek biti potpuno čisti. Svaki dan moramo kosu kefati po svim dijelovima glave, jer je to potrebna masaža kože. Češalj ne smije biti pregust i preoštar. Dnevno češljanje gustim češljem škodi kosi. Dosta je, da se jedamput u tjednu počešljamo gustim češljem, koji skida prašinu sa kose, ali moramo paziti, da ne izgrebemo kožu, kako se to često događa, nego da lagano i jednolično prelazimo češljem po kosi. Svaki član porodice mora iz higijenskih razloga imati svoj vlastiti pribor za češljanje, koji mora držati u najvećem redu.

Kod izbora frizure moraju biti žene vrlo oprezne i razborite. Nije svaka frizura za svakoga. Najljepša i najmodernija frizura može jednu osobu upravo iznakaziti i učiniti je smiješnom.

Mladim svježim djevojčicama sve pristaje. Ako učine i kakvu ludoriju, lakše im se može oprostiti nego ženama u godinama. Ali i mlade djevojke moraju paziti da izaberu onu vojke moraju paziti, da izaberu onu frizuru, koja im pristaje.

Jako smiješno djeluje kad osoba sa kratkim i debelim vratom jako kratko šiša kosu mjesto da bude vesela, što joj dulja kosa pruža tu blagodat, da može sakriti svoj nelijepi vrat.

Previsoko se čelo lako može pokriti valovitom kosom, koja se prema potrebi spušta više ili manje preko sljepočica.

Okruglo, puno lice treba da se suzi time, što se kose spuštaju niz obraze ili u glatkim linijama ili u valovima. Osoba duga lica i visoka stasa, ne smije svoju visinu i frizurom produljivati i obratno.

Ali još važniju ulogu treba da kod izbora frizure igra starost, stalež i pitanje novca. Upravo danas, kad moda gotovo i ne stavlja nikakvih razlika između šiparica i njihovih baka, treba imati na umu sve ove razloge. Žene, koje imaju manje vremena i novaca, moraju se zadovoljiti jednostavnijom frizurom, koja više odgovara njihovim prilikama.

Žene, koje imaju svoja zvanja i koje se mnogo bave športom, većinom su se odlučile za kratko odrezanu glatku kosu, jer je to za njih najpraktičnije i najhigijenskije. No kod modernih frizura sa mnoštvom uvojaka i vitica moramo imati na umu, da se zahtijeva mnogo vremena i novaca, ako hoćemo da frizura bude uistinu lijepa i uredna. Takva frizura je ugodna samo onim ženama, koje imaju od naravi kovrčastu kosu ili koje dadu učiniti trajnu ondulaciju.

Ali i trajna ondulacija nije tako sretno rješenje kako se pričinja, jer za nju treba mnogo vremena i neugodnosti podnijeti, stoji mnogo novaca i usprkos svoga imena traje razmjerno prema svim žrtvama vrlo kratko vrijeme.

ŠAH

Problem broj 52. (8)

Zlatko Modor, Srijemska Mitrovica
(Original)

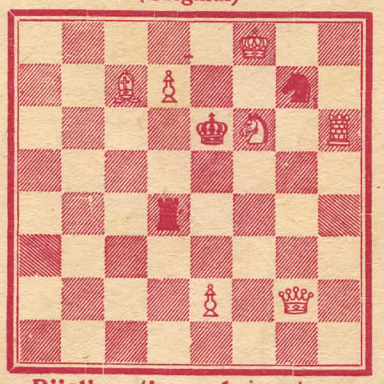

Bijeli matira u dva poteza.

Problem broj 53. (9)

W. Nauning

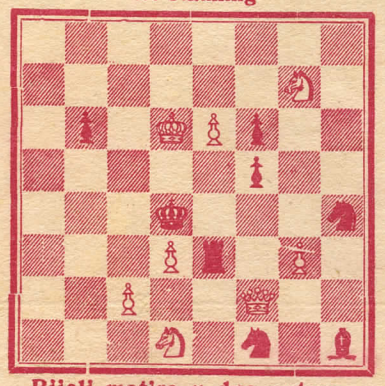

Bijeli matira u dva poteza.

Problem broj 54. (10)

Zlatko Modor, Srijemska Mitrovica
(Original)

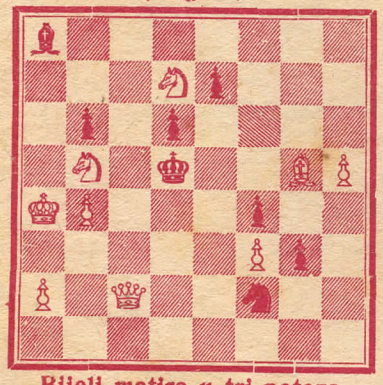

Bijeli matira u tri poteza.

Odgonetke treba poslati na uredništvo „Obitelji" najkasnije do 28. studenoga. Svi odgonetači dolaze u obzir za nagrade, koje će se žrijebom podijeliti na koncu tromjesečja.

ZAGONETKA

1. Rebus

Sastavio *Franjo Švagel*, Županja

2. Križaljka

Sastavio *Rudolf Gruden*, Karlovac

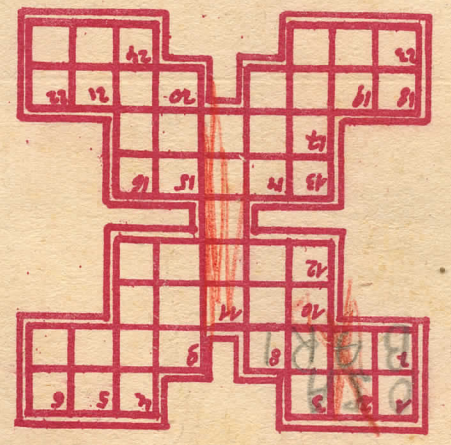

Vodoravno: 1. Kukac (ak). 4. Ž. ime. 7. Grad u Italiji. 9. Slijed. 10. Otočje u Atlantskom oceanu. 12. Majmun. 13. Ribarska potrepština. 17. Mjesec u godini. 18. Broj. 20. Produkt vulkana. 23. Bolest. 24. Opreka ratu.

Okomito: 1. Azijska rijeka. 2. Prijedlog. 3. Gorje. 4. Omorika (š = s). 5. Prijedlog. 6. Lič. zamj. (ak. obr.). 8. Dva prijedloga. 9. Broj. 11. Mitski pjevač. 13. Tama. 14. Piće (alkoh.). 15. Obala, plaža. 16. Azijska zemlja (fon.). 18. Fr. zlato. 19. kao i 2 okom. 21. Lič. zamj. 22. Mjera.

3. Šarada

Sastavio *Hinko Weber*, Karlovac

S polovinom jednog voća
Ti korisnu biljku spoji,
Pa ćeš dobit' jedno drvo
Uz puteve što ti stoji.

ZADRUŽNA PUČKA ŠTEDIONICA
k. z. u ZAGREBU
TRG KRALJA TOMISLAVA 21.
prima uloške i daje zajmove uz najpovoljnije uvjete

PATHÈ BABY
najbolji i najjeftiniji kino-projekcioni aparat. — Potreban je svakoj školi, svakom župniku, svakom društvu i svakom domu. — Na skladištu hiljade raznih filmova, koji se posuđuju uz najpovoljniju najamninu. — Aparat je isto upotrebljiv za mjesta, gdje nema električne struje sa specialnim dinamom. — Obavijesti kao i katalog besplatno kod
„Kinofot" Zagreb
Gundulićeva ulica 7,
Telegram »KINOFOT«
Telefon 75-63